

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarisi izhajajo vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse listov velja 10.— K. pol leta 5.— četrt leta 2.— posamezna številka po 20 h.

Za reklamne n. tice, pojednane, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h . . . dvakrat . . . 12 . . . trikrat . . . 10 . . . za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hišnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovarisa“ izide dne 14. januarja 1916.

Naznanilo.

V zadnji letošnji številki pedagoškega in znanstvenega lista »Popotnik« smo podali izjavo, da so nas prisilile razmere, da prekinemo izhajanje »Popotnika« za nedoločen čas.

Ta naš ukrep je neprijetno zadel napredno učiteljstvo. Od mnogih strani se nam je izrazila občna želja, da tega nikač ne smemo storiti, temveč napeti vse sile in vse storiti, da izhajanje lista ne preneha in da naj vzdržimo edino slovesko pedagoško revijo. Uspoštevali smo to izraženo željo in upravičeno zahtevo slovenskega učiteljstva ter pričeli posvetovanja in pogajanja, da bi »Popotnik« stopil po novem letu v XXXVII. leto svojega obstanka.

Na zavednem učiteljstvu je sedaj, da vzdrži »Popotnika«. Ako mu ostanejo zvesti vsi dosedanja naročniki in mu pridejo še novi naročniki, ako se z vso vneto zavzemajo zanj Zavezina društva in ako zlasti pristopijo v krog naročnikov slovenske učiteljice, ki stoje večinoma brezbržno ob strani, potem nam bo mogoče po novem letu nadaljevati izdajanje lista, četudi ne redno vsak mesec, vendar pa v dosedanja obliki in po dosedanem programu.

Vodstvo Zaveze.

LISTEK

„Zvonček“.

Z 12. številko t. l. je naš mladinski ilustrirani list zaključil svoj šestnajsti letnik. Uredništvo in upravništvo pišeta ob sklepu tega letnika tako:

Vojna, kakršne ne pomni zgodovina in ki se dotika s svojo strahotno silo nekaterih slovenskih naših krajev v solčni Goriški, je začrtala svoje sledove tudi v naš mirni »Zvonček«, četudi je njegova naloga, da služi le duševnemu razvoju in napredku slovenske mladine.

Ni bilo mogoče, da bi se samo mi odtegnili silovitim dogodkom, ki se tam na bojnih poljanah odigravajo ter odločujejo bodočnost, moč in slavo ljubljene domovine! Naša dobra mladina z vsem srcem in z vsako mislijo opazuje te dogodke.

Saj skoro ni slovenske rodovine, ki bi vanjo ne planili valovi te mogočne borbe. V vrstah naših junaških bojevnikov stoje tudi naši očetje, bratje, sinovi, sorodniki, sosedje, učitelji . . . Izmed stotisočev se odraža njih junaštvo: prvi so med prvimi tako naši poveljniki, naši častniki in naši preprosti vojaki!

Koliko je število njih, ki jih ne vidimo nikoli več! Darovali so svoji domovini to, kar so imeli najdražjega; svoje življenje! V naših srcih so globoke rane, ki jih more

III. vojno posojilo.

Dalje so podpisali za III. vojno posojilo: Učiteljski zbor slovenske mestne šole v Rojanu 300 K; Neimenovanec 25 K; na ljubljanskih ljudskih šolah učiteljstvo in šolska mladina, oziroma nje starši 238.573 kron 69 vin.; učiteljski zbor c. kr. rudniške dekleške šole v Idriji 1800 K; Neimenovanec 25 K; skupaj 240.723 K 69 vin. — Zadnjič smo izkazali 23.325 K. — Skupaj po slovenskem učiteljstvu glasom zadnjega in današnjega izkaza podpisanih in nabranih 264.048 K 69 vin.

Ob sklepu letošnjega leta, ki je bilo tudi za nas pravo vojno leto, pozivljamo vse tovariše in tovarišice, naj nam ostanejo zvesti tudi v prihodnjem letu, potem se nam ni bati, da ne bi mogli svojega glasila izdajati še naprej. Koliko bi nam bilo pomagano, ako bi storilo svojo dolžnost tistih 364 naročnikov, ki doslej še niso poravnali naročnine! Njih prva naloga bodi, da store tudi nam nasproti svojo obveznost! — Vse slovensko učiteljstvo je v preteklem letu izvrševalo svoje dolžnosti do domovine v polni meri. Temu dokaz je naš list, ki govori na vsaki strani glasno besedo o našem domoljubnem delovanju. — Pozabiti pa ne smemo sebe! Zato velja naš klic vsem, proseč jih, naj podpirajo »Učit. Tov.« materialno in moralno, naj mu pridobivajo novih naročnikov, da nadomestimo izgube, ki nam jih je povzročila vojna! Mi bomo služili dobri stvari z isto vneto in vztrajnostjo, kakor smo to delali doslej. Korakajmo skupno v sedanjem viharnem času v lepšo, srečnejšo bodočnost, zanašajoč se na svojo požrtvovalno moč in upajoč v povračilo vsega zla, vseh žrtev in naporov od pravičnosti in nepristranosti bodočih dni! — Pojdite takoj vsi na delo za svoje glasilno! Ta poziv pišemo posebno na naslov naših učiteljskih društev, ki morajo z vsemi sredstvi delati na to, da ohranimo svoj list!

hladiti samo zavest in upanje, da niso umrli zaman, ampak da je njihova kri kakor seme, ki požene iz njega lepša doba narodu in domovini!

Ako vsi na ta način duševno živimo sredi bojne vihrine, je jasno, da mora odmevati trepet in bolest, tešilo in nada tudi iz našega lista. Tako ostane »Zvonček« še pozni rodovom priča, kako je slovenska mladina živela, delala in čutila v dobi te vojne.

Ta letnik zaključujemo z iskreno željo, da bi se nam v prihodnjem letu bolje godilo. S svoje strani hočemo skrbeti za list s tisto vestnostjo in požrtvovalnostjo, kakor smo to delali doslej. Kličemo pa na pomoč vso slovensko javnost: naj nam ostanejo vsi prijatelji zvesti, vsak pa naj nam pridobi po enega novega naročnika!

Tudi mi nujno prosimo vse svoje prijatelje, naj ne prezro navedene zaključne prošnje! Lansko in letošnje vojno leto nista ostala brez vpliva, ki se pozna na prevelikem skrčenju števila »Zvončkovih« naročnikov. Okrajni šolski sveti v Gorici, Tolminu in Sežani so prejšnja leta naročili »Zvonček« skupno za šole v svojem okraju. To naročilo je sedaj odpadlo zaradi vojnih dogodkov, ki ob njih trpe zlasti imenovani okraji in njih šole. Iz tega vzroka je narastel odpadek na 256 naročnikov, kar znači vsoto 1280 K. To je naravnost ogromna vsota pri tako majhnem

Vsak naj takoj z Novim letom plača naročnino! Tako najhitreje in najlažje preboli ta strošek. Imel bo zavest, da je storil v Novem letu najprej to, kar je bil dolžan storiti v korist svoji organizaciji! Opozorjamo vse na listnico upravništva v današnji številki!

Vojna.

JUNAKOV GROB.

RAJKO NOVAK.

Od dotičnega polkovnega poveljstva je došla žalostna vest, da je dne 7. oktobra t. l. padel in bil pokopan na ruskem bojišču kadet v rezervi tovariš Rajko Novak, c. kr. učitelj na rudniški deški ljudski šoli v Idriji, star komaj 28 let. — Bridka vest o njegovi smrti je vse množštevne pokojnikove prijatelje, posebno pa ubogo njegovo mater, najgloblje pretresla. — Padli slovenski junak je bil tih in skromen mož, ki je z neumorno pridnostjo, vestnostjo in požrtvovalnostjo služil svojemu poklicu. Bil je učitelj v pravem pomenu te besede. Ves svoj svobodni čas je uporabljal v to, da se je seznanjal z modernimi pridobitvami na pedagoškem in znanstvenem polju. Bil je vsestransko izobražen, in zanimivo se je bilo z njim razgovarjati o kateremkoli vprašanju in predmetu. — Živahno se je zanimal za delovanje svojih stanovskih organizacij in se redno in z zanimanjem udeleževal učiteljskih zborovanj. S skromnim svojimi dohodki si je napravil lepo znanstveno knjižnico. Ukvarjal se je tudi z glasbo in je ob raznih narodnih in dobrodelnih priredbah v Idriji vedno z navdušenjem sodeloval. Bil je idealen, plemenit slovenski učitelj po mišljenju in delovanju. — Z vso vneto je opravljal ne-

kaj let tudi posel poverjenika Slovenske Šolske Maticе. V šoli in zunaj nje je bil vedno in povsod mož na svojem mestu — našemu stanu je bil v ponos! Škoda je ljubega in zvestega tovariša ter izbornege slovenskega učitelja, ki je res iz ljubezni služil svojemu stanu, dasi mu tudi v Idriji težavna pot dela in odgovornosti ni posuta s cvetjem! Vsa službena oblika je bila malo vabljiva, a našega Rajka je vnmalo in dvigalo jedro — bistvo in smoter! — Pokojni tovariš Novak je bil brat ljubljanskega odvetnika, dež. poslanca in člana dež. šol. sveta dr. Frana Novaka. Sestri njegovi Franja in Leopoldina sta učiteljici. — Vsem tem naše iskreno sočuvstvovanje!

Bodi vrlému slovenskemu učitelju-junaku, ki se ne bo mogel veseliti bodoče sreče ljubljenege naroda in svolega stanu, najlepši spomin ohranjen v naših srcih!

JULIJAN GERDOL.

Iz Rocola pri Trstu poročajo: Prebrida izguba, ki je zopet zadela podružnico C. M. D. v Rocolu po smrti njenega podpredsednika tovariša Julijana Gerdola, mestnega učitelja in kadeta v rezervi, je nenadomestljiva. V šestih dneh je podlegel ranam, ki jih je dobil na italijanskem bojišču. Kot součenec za domovino padlega učitelja in predsednika rocolske C. M. D. tovariša Merška je bil tudi njega vreden sovrstnik v narodnem delu. Koliko je v Rocolu zadnje čase delal, vedo le domačini. Dasiravno še mlad, je bil neutrudljiv in imel je veliko veselje do narodnega dela, a posebno pa še do naše podružnice. S kakšnim veseljem je pred par meseci sporočil tukajšnji podružnici svoje povišanje v kadeta ter je v isti namen poslal 10 K. Zanimal in trdil se je tudi za naš otroški vrtec in kjer se mu je

listu z malenkostno naročnino letnih 5 K. Ako ne dobimo za ta odpadek nadomestila, potem je obstanek »Zvončka« v resni nevarnosti!

Da se to prepreči, morajo poskrbeti prijatelji našega lepega »Zvončka«. Nikač ne smemo dopustiti, da bi vojni, ki je že dovolj žrtev zahtevala od nas, žrtvovali še list slovenske mladine!

Zato pa kličemo vsem in vsakemu, naj gre takoj na delo in naj nabira »Zvončku« novih naročnikov, da dosežemo vsaj prejšnje njih število in ohranimo slovenski mladinski list, ki je bil zanjo ustanovljen!

Ivo Trošt.

Že v predzadnji številki smo sporočili, da je tovariš in slovenski pisatelj Ivo Trošt dne 6. t. m. praznoval petdesetletnico svojega rojstva.

Tega Troštovega jubileja se je spomnil tudi »Slovenski Narod«, ki mu je posvetil te vrstice: »V Tomišlju pri Igu poleg Ljubljane službuje na tamkajšnji dvo-razrednici tih in skromen mož — Ivo Trošt, ki je njega ime v našem leposlovju dobro znano. Rojen je bil dne 6. decembra 1865 v slikoviti vasi Orešju poleg Cola na Vipavskem. Učiteljske je dovršil v Kopru. Njegov ravnatelj Revelante ga je hotel obdržati v svoji bližini,

a mladega učitelja je gnalo srce domov na Kranjsko. Dobil je službo na novi šoli na Ustju na Vipavskem, odkoder pa ga je kmalu dvignil duh tedanjega časa — za kazen seveda — na Razdrto pod Nanosom. V krogu naprednih vaščanov si je pridobil kmalu ugled in vpliv, posebno so simpatičnega učitelja cenili v odlični rodovini Garzarolijevi. Naposled ga je vrgla usoda v Tomišelj pod Krimom, kjer deluje še danes v šoli in izven nje z odličnimi uspehi. — Iva Trošta smemo šteti med najplodovitejše pripovedovalce. Njegove povesti in feljtoni so priobčevali »Ljubljanski Zvon«, »Dom in Svet« (pod uredništvom pok. dr. Franca Lampeta), »Slov. Narod«, »Učit. Tovarisi«, »Edinost« in morda še kak drugi list. Iz prej mirnega, vestnega opisovalca realista se je razvil šaljivec in satirik, kar je ostal do današnjega dne. Škoda samo — saj je slovenski učitelj! — da so ga trle gmotne skrbi po eni strani, po drugi strani pa ga je vedno oviralo šibko zdravje, da se ni dočel mogel popolnoma razviti, kar bi bilo ob drugačnih razmerah in ob odličnih njegovih pisateljskih zmožnostih v korist in čast naši leposlovni knjigi! — Največ zaslug pa si je pridobil ljubeznivi pripovedovalec Ivo Trošt za razvoj in obogatitve naše mladinske literature. Glavno njegovo torišče je »Zvonček«, a tudi samostojna dela je napisal za mladino; n. pr. »Dobrota in hvaležnost«, »V srca globini«, »Moja setev«. Troštovo ime je med slovensko mladino med najpopularnejšimi